

PRAVNI POLOŽAJ I PRAVA ČLANOVA TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U RH

Šitum, Mihaela

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:837334>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-01**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

PRAVNI POLOŽAJ I PRAVA ČLANOVA
TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U RH

Mentor:

Dr. Sc. Ratko Brnabić

Student:

Mihaela Šitum

Split, lipanj, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Problem istraživanja.....	2
1.2. Cilj istraživanja	2
1.3. Metode rada.....	3
1.4. Struktura rada	4
2. PRAVNI POLOŽAJ I PRAVA ČLANOVA TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U RH.....	5
2.1. Trgovačko društvo.....	5
2.1.1. Općenito	5
2.1.2. Vrste trgovačkih društava.....	5
2.2. Pravni položaj i prava članova	6
2.2.1. Pravni odnosi između članova javnog trgovačkog društva	6
2.2.1.1. Društveni ugovor.....	7
2.2.1.2. Obveze i prava članova	7
2.2.1.3. Zabrana konkurencije	8
2.2.1.4. Vođenje poslova	9
2.2.1.5. Pravo na obavještenost	9
2.2.1.6. Donošenje odluka i sudjelovanje u dobiti	9
2.2.2. Pravni odnosi članova javnog trgovačkog društva prema trećim osobama	10
2.2.2.1. Zabrana raspolaganja udjelima	10
2.2.2.2. Zastupanje i odgovornost članova	10

2.2.3. Pravni položaj i prava članova komanditnog društva	11
2.2.3.1. Sloboda ugovaranja i upravljanje društvom	12
2.2.3.2. Pravo nadzora i zabrana konkurencije	12
2.2.3.3. Udio u dobiti i gubitku	13
2.2.4. Pravni odnosi članova komanditnog društva prema trećim osobama	14
2.2.4.1. Odgovornosti članova komanditnog društva	14
2.2.5. Pravni položaj i prava članova dioničkog društva	15
2.2.5.1. Prava dioničara.....	16
2.2.5.2. Kategorije prava dioničara	16
2.2.5.3. Zaštita prava manjinskih dioničara	18
2.2.6. Pravni položaj i prava članova društva s ograničenom odgovornošću	19
2.2.6.1. Ulozi u društvo	20
2.2.6.2. Poslovni udjeli članova	21
3. ZAKLJUČAK	24
LITERATURA.....	25
PRILOZI.....	26
SAŽETAK.....	27
SUMMARY	28

1. UVOD

U današnje suvremeno, odnosno moderno vrijeme, trgovačko pravo zasigurno predstavlja jednu od najdinamičnijih i najizazovnijih pravnih grana, kako u svijetu, tako i na području Republike Hrvatske (RH). Ubrzani razvoj tehnike, znanja i tehnologije uopće, a posebice u gospodarskim aktivnostima, neizbježno vodi prema nastanku novih privatnopravnih odnosa u gospodarstvu te se na taj način pojedini odnosi prilagođavaju suvremenim trendovima. U tom se smislu, trgovačko pravo, kao regulator navedenih odnosa, mora neprestano mijenjati u skladu sa zahtjevima suvremenosti. Republika Hrvatska, kao punopravna članica Europske unije (EU) od 1. srpnja 2013. godine, dužna je svoje nacionalno trgovačko pravo kontinuirano usklađivati s propisanom europskom regulativom. Kao posljedica toga, dolazi do noveliranja domaćih propisa koji reguliraju trgovačke i pravne odnose. Trgovačko društvo je društvo koje proizvodi proizvode ili usluge za potrebe tržišta, koristeći se odgovarajućim resursima i snoseći poslovni financijski i društveni rizik, radi ostvarivanja dobiti i drugih ekonomskih i društvenih ciljeva. Postoje razne vrste trgovačkih društava, a to su društvo s ograničenom odgovornošću, dioničko društvo, komanditno društvo, javno trgovačko društvo, gospodarsko interesno udruženje i podružnica. Također, trgovačko društvo je i samostalna društvena, gospodarska ili tehnička cjelina koja se nalazi u vlasništvu određenih subjekata.

U ovom završnom radu obradit će se tematika koja se odnosi na teorijsko istraživanje pravnog položaja i prava članova trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj. Razrada teme će započeti s osnovnim pojmovima i definicijama trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj sukladno Zakonu o trgovačkim društvima, a nastaviti će se s definiranjem pojedinih vrsta trgovačkih društava. Pravni položaj i prava članova definirat će se prema odnosima članova javnih trgovačkih društava, komanditnih društava, dioničkih društava i društava s ograničenom odgovornošću. Također, obradit će se i pravni odnosi prethodno navedenih društava prema trećim osobama. Pravni odnosi među članovima javnih trgovačkih društava definirani su sukladno društvenom ugovoru te obvezama i pravima članova. Također, vrlo je bitno za proučiti i konkurenciju, odnosno konkurentna društva i pojedine zabrane, kao i donošenje odluka i sudjelovanje u konačnoj dobiti. Što se tiče trećih osoba kod prethodno navedenih društava, zabranjeno je raspolagati udjelima te je potrebno voditi računa o zastupanju i odgovornosti pojedinih članova. Nadalje, što se tiče pravnih odnosa kod komanditnih društava, potrebno je osigurati slobodu ugovaranja, tj. potrebno je osigurati

pravo nadzora, kao i zabranu konkurencije. Pravni položaj i prava članova dioničkih društava nužno je regulirati kroz prava i kategorije pojedinih dioničara unutar društva te je potrebno na adekvatan način zaštititi prava manjinskih dioničara. I kod posljednje vrste trgovačkog društva, odnosno kod društva s ograničenom odgovornošću, predstaviti će se i pojasniti pravni položaj i prava članova kroz pojedine uloge i poslovne udjele određenih članova.

1.1. Problem istraživanja

Problem istraživanja završnog rada odnosi se na teorijsko i praktično istraživanje te analiziranje pravnog položaja i prava članova trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj. Naime, istraživanje se odnosi na istraživanje pravnog položaja i prava članova društava osoba i društava kapitala, odnosno:

- ❖ javnog trgovačkog društva,
- ❖ komanditnog društva,
- ❖ društva s ograničenom odgovornošću, i
- ❖ dioničkog društva.

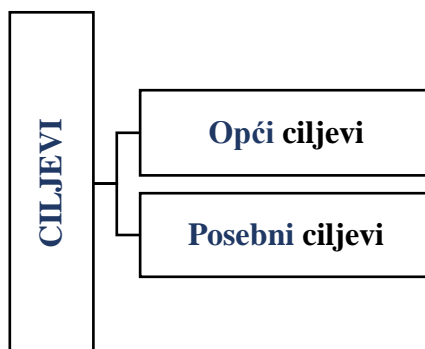
U pravnom sustavu Republike Hrvatske postoji ograničen broj društava (lat. *numerus clausus*), što znači da postoji točno određeni broj oblika društava koji su propisani zakonom, kako se ne bi moglo osnovati društvo koje nije propisano zakonom. Svakodnevnica trgovačkih društava odnosi se na potpisivanje niza različitih dokumenata, pri čemu se često javlja pitanje koji je zakonski okvir zapravo temelj korištenja pečata uz potpis ovlaštene osobe od strane trgovačkih društava. Odgovor na ovo pitanje nije jednostavan, a obzirom da postoji izričit zakonski temelj, tako postoji i niz zakona, čiji je sastavni dio i Zakon o trgovačkim društvima. Zakon o trgovačkim društvima u članku kojim regulira uporabu tvrtke propisuje da se na poslovnom papiru trgovca moraju otisnuti njegova tvrtka, sjedište, sud kod kojega je upisan, broj upisa te tvrtka i sjedište pravnih osoba.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja završnog rada odnosi se na pružanje i predočavanje teorijskog i praktičnog uvida u problematiku pravnog položaja i prava članova trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj. Govoreći o ciljevima istraživanja, potrebno je za napomenuti kako se ciljevi odnose na prikaz stvarne i realne slike proučavane predmetne problematike, a u ovom slučaju, radi se o trgovačkim društvima u Republici Hrvatskoj. „Ciljevi istraživanja završnog rada se mogu podijeliti u dvije osnovne istraživačke grupe, a to su:

- ❖ opći ciljevi istraživanja, i
- ❖ posebni ciljevi istraživanja.“ (Zelenika, 2010)

Osnovni ciljevi istraživanja, odnosno provedbe i definiranja završnog rada, prikazat će se u nastavku teksta, na slici 1.

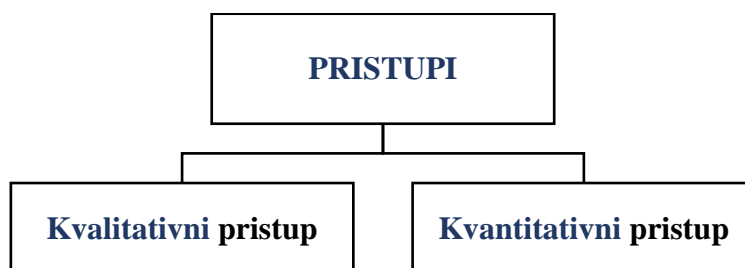

Slika 1: Osnovni ciljevi istraživanja

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Zelenika, R. (2010): Metodologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka.

1.3. Metode rada

Uz pomoć metodologije izrade završnog rada, proučit će se i predstaviti pojave, načela, definicije i pojedine zakonitosti koje su nužne kako bi se uspješno definirao problem istraživanja. Isto tako, može se reći kako se znanstvena metodologija oslanja na opću metodologiju izrade završnog rada, a kako bi se predmet istraživanja uspješno obradio, potrebno je koristiti odgovarajuće znanstvene metode i pristupe. Osnovni pristupi izrade završnog rada, prikazat će se u nastavku teksta, na slici 2.

Slika 2: Pristupi izrade završnog rada

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Zelenika, R. (2010): Metodologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka.

Prilikom provedbe istraživanja završnog rada, koristit će se sljedeće znanstvene metode: (Zelenika, 2010)

- ❖ metoda analize i sinteze,
- ❖ metoda indukcije,
- ❖ metoda dedukcije,
- ❖ komparativna metoda, i
- ❖ klasifikacijska metoda.

1.4. Struktura rada

Završni rad je strukturiran od četiri međusobno povezane temeljne cjeline koje na objektivni i realan način čitatelja uvode u proučavanu problematiku iz područja trgovačkog prava. Također, nužno je naglasiti kako uz temeljna istraživana poglavlja, završni rad sadrži i zaključno razmatranje, popis korištene literature, sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku s ključnim riječima i u konačnici, popis vlastoručno izrađenih grafičkih priloga.

2. PRAVNI POLOŽAJ I PRAVA ČLANOVA TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U RH

2.1. Trgovačko društvo

2.1.1. Općenito

Trgovačko društvo je pravna osoba, a osnivanje i ustroj trgovačkog društva određen je pravilima ZTD – a; Zakona o trgovačkom društvu. Trgovačko se društvo može osnovati za obavljanje gospodarske, ali i bilo koje druge društvene djelatnosti. Prema mišljenju Horak i dr. (2016), za ostale pravne i fizičke osobe, da bi se smatrale trgovcem, traži se da obavljaju pojedinu gospodarsku djelatnost. U odnosu na ostale pravne i fizičke osobe, trgovačko će se društvo uvijek smatrati trgovcem, pa i u situaciji kada ne obavlja neku gospodarsku djelatnost. Gledajući s organizacijskog aspekta, trgovačka su društva najpogodnija za obavljanje upravo gospodarskih djelatnosti. Svrha udruženja u trgovačko društvo je prije svega ostvarivanje gospodarskih ciljeva, koje pojedinac ne bi mogao sam ostvariti, a sve to zbog nedostatka financijskih sredstava i stručnosti. Upravo zbog toga, u praksi je najveći broj gospodarskih subjekata ustrojeno kao trgovačko društvo, posebice kao društvo kapitala, dok se manji poslovni obuhvati mogu obavljati i u vidu obrta.

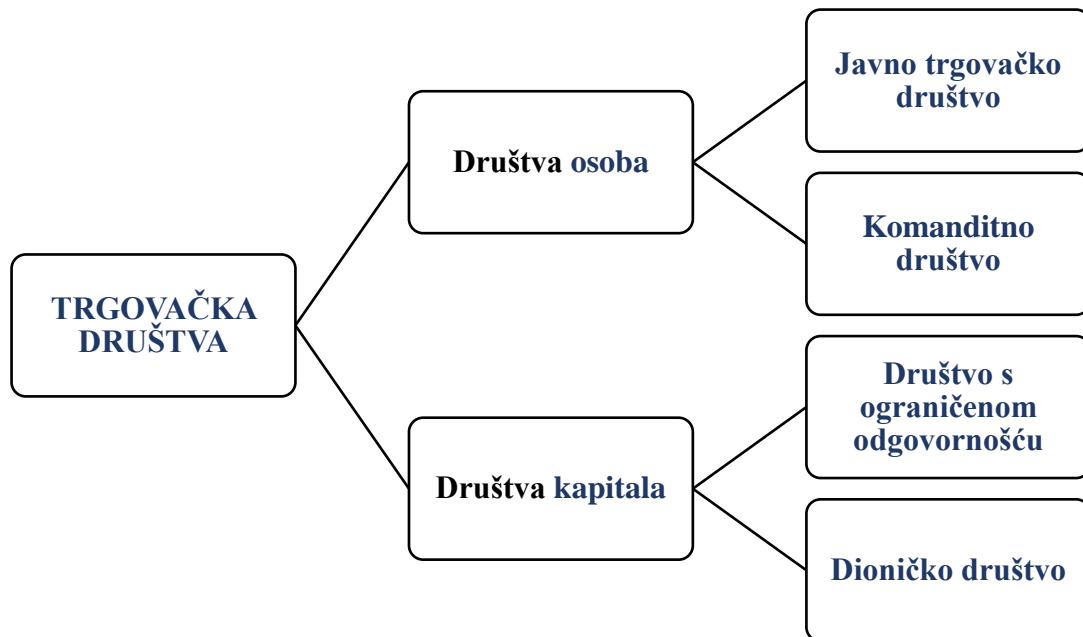
2.1.2. Vrste trgovačkih društava

Iako i sam naziv Zakona o trgovačkim društvima navodi na zaključak da on uređuje materiju trgovačkih društava, njime je uređen i institut trgovca pojedinca. Potrebno je za naglasiti kako su trgovačka društva pravne osobe, a kao što je već i navedeno, trgovac može biti i fizička osoba, kao što su primjerice obrtnici ili trgovci pojedinci. Prema Ledić (2002), može se reći kako se u Zakonu o trgovačkim društvima odstupa od načelnog objektivnog mjerila koje se koristi prilikom određivanja pojma „trgovac“. Naime, trgovačko se društvo može osnovati za obavljanje gospodarske, ali i bilo koje druge djelatnosti, i bez obzira na to, uvijek će se smatrati trgovcem.

„Prema Zakonu o trgovačkim društvima u Republici Hrvatskoj, postoje osnova podjela trgovačkih društava na:

- ❖ društva osoba, i
- ❖ društva kapitala.“ (Zlatović, 2014)

Osnovna podjela trgovačkih društava na temeljne oblike, prikazat će se u nastavku teksta, na slici 3.

Slika 3: Podjela trgovačkih društava na temeljne oblike

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Zlatović, D. (2014): Upravljanje trgovačkim društvima, Libertin naklada, Zagreb.

Ovlast za zastupanje trgovačkog društva po zakonu imaju osobe koje su za određeni oblik tog društva određene odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

2.2. Pravni položaj i prava članova

2.2.1. Pravni odnosi između članova javnog trgovačkog društva

Javno trgovačko društvo, kao sastavni dio društva osoba, karakterizira trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba zbog trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom, a svaki član društva odgovora vjerovnicima društva neograničeno solidarno cijelom svojom imovinom. Član javnog trgovačkog društva može biti svaka fizička ili pravna osoba.¹

Naziv „javno“ označava društvo u kojemu su prema vani poznati svi članovi, za razliku od tajnog društva u kojemu ime tajnog člana nije poznato prema van nego sam

¹ Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

članovima tajnog društva. Dodatak „trgovačko“ označava razliku od ortaštva, koje predstavlja društvo građanskog prava.

2.2.1.1. Društveni ugovor

Pravni odnosi između članova javnog trgovačkog društva uređuju se putem društvenog ugovora, a odredbe Zakona o trgovačkim društvima koje se odnose na pravne odnose između članova primjenjuju se u situaciji ako članovi svoje odnose u društvu ne urede drugačije. Prema mišljenju Ledić (2002), društvenim ugovorom određuju se unutarnji odnosi između članova društva, jer je društveni ugovor temeljni akt javnog trgovačkog društva. Kako bi se odredile bitne sastavnice društvenog ugovora, potrebno je razmotriti i sve druge odredbe Zakona o trgovačkim društvima, a to su:

- ❖ ime, prezime i prebivalište (tvrtka i sjedište), OIB svakog člana društva,
- ❖ tvrtka društva,
- ❖ sjedište društva,
- ❖ predmet poslovanja,
- ❖ doprinos.

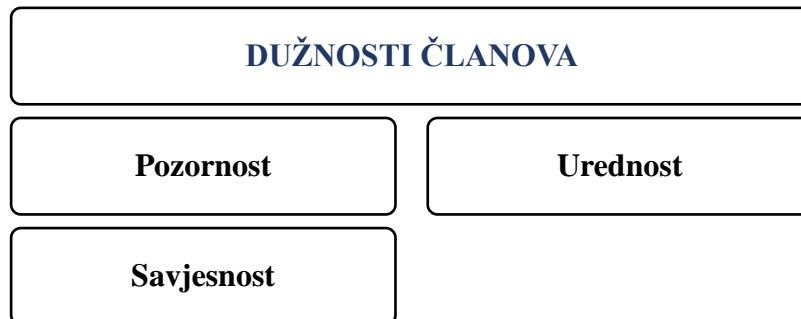
2.2.1.2. Obveze i prava članova

Temeljne obveze i prava članova javnog trgovačkog društva odnose se na unos uloga u društvo. Veličina uloga članova utvrđuje se ugovorom, a članovi društva se mogu međusobno dogovoriti o veličini udjela koji će unijeti u društvo. Prema mišljenju Horak i dr. (2016), ukoliko ugovorom nije drugačije definirano, članovi javnog trgovačkog društva moraju unijeti jednake uloge, a ulogi se mogu unijeti u obliku:

- ❖ novca,
- ❖ stvari,
- ❖ prava,
- ❖ rada, i
- ❖ drugih usluga.

Vrijednost novčanog uloga članovi javnog trgovačkog društva sporazumno određuju u novcu. Naime, član društva nije obvezan povisiti prethodno i prvobitno dogovoreni ulog, niti ga nije obvezan dopuniti ukoliko se on smanji zbog cjelokupnog gubitka javnog trgovačkog društva. Član koji pravodobno ne uplati novčani ulog, ili koji za sebe neopravdano uzme

novac društva te zakasni s unosom uloga, dužan je javnom trgovačkom društvu platiti zatezne kamate. Dužnosti pojedinih članova javnog trgovačkog društva, prikazat će se u nastavku teksta, na slici 4.

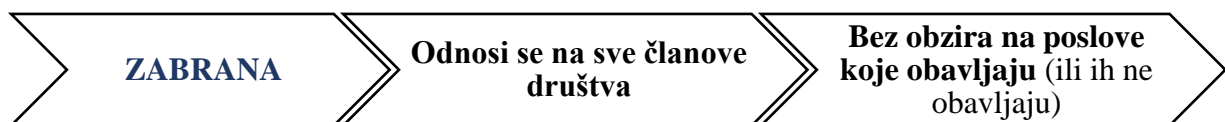
Slika 4: Dužnosti članova javnog trgovačkog društva

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Zlatović, D. (2014): Upravljanje trgovačkim društvima, Libertin naklada, Zagreb.

„Javno trgovačko društvo može prethodno postaviti zahtjev za naknadu veće štete, ako ju je ono takvim postupanjem člana pretrpjelo. U ispunjenju svojih obveza član društva dužan je postupati pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika.“ (Zlatović, 2014)

2.2.1.3. *Zabrana konkurencije*

Član javnog trgovačkog društva ne smije bez izričitog pristanka svih ostalih članova voditi poslove koji spadaju pod predmet poslovanja, odnosno ne smije sudjelovati niti u kojem drugom trgovačkom društvu. Prema mišljenju Gorenc i dr. (2005), zabranom konkurencije su obuhvaćeni svi poslovi iz definiranog predmeta poslovanja javnog trgovačkog društva iz svih djelatnosti koje su upisane u sudskom registru. Prikaz zabrane konkurencije članova javnog trgovačkog društva, prikazat će se u nastavku teksta, na slici 5.

Slika 5: Zabrana konkurencija članova javnog trgovačkog društva

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Gorenc, V. (ur.), Ćesić, Z., Kačer, H., Momčinović, H., Pavić, D., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vidović, A., Vukmir, B. (2005): Komentar Zakona o obveznim odnosima, Zagreb.

Ukoliko član javnog trgovačkog društva povrijedi obvezu koja se odnosi na zabranu konkurencije, društvo može od njega tražiti naknadu štete ili da poslove koje vodi u vlastito ime prizna kao poslove koji su sklopljeni za račun društva.

2.2.1.4. Vođenje poslova

Pravne radnje, kao i sve ostale aktivnosti koje su u interesu javnog trgovačkog društva proizlaze iz zajedničkih ciljeva, što uključuje i vođenje svih poslova koji spadaju pod pojam menadžmenta. „Vođenje poslova u javnom trgovačkom društvu podrazumijeva:

- ❖ pojedinačno posloводство,
- ❖ skupno posloводство, i
- ❖ opseg ovlasti za vođenje poslova.“ (Horak i dr., 2016)

„Pod pojam menadžmenta spada vođenje trgovačkih knjiga i dopisivanje, dok u vođenje poslova spada samo posloводство“. (Gorenc i dr., 2005)

Svaki član javnog trgovačkog društva ima pravo, odnosno ima obvezu voditi pojedine poslove društva. Ukoliko je u društvenom ugovoru propisano vođenje poslova prenijeto na jednog ili više članova, ostali članovi javnog trgovačkog društva su od toga isključeni.

2.2.1.5. Pravo na obaviještenost

Svaki se član javnog trgovačkog društva može, pa i u situaciji kada je isključen od vođenja poslova obavijestiti o tekućim poslovima, tj. može pregledavati poslovne knjige i obaviti uvid u dokumentaciju te za svoje potrebe sastavljati godišnja financijska izvješća. Naime, pravo člana na obaviještenost, moglo bi se isključiti ili samo ograničiti putem društvenog ugovora, ali ukoliko ima razloga za pretpostavku da se poslovi društva ne vode pošteno i pravno, tada ovakva ograničenja prava ne vrijede.²

2.2.1.6. Donošenje odluka i sudjelovanje u dobiti

Zakonom o trgovačkim društvima nisu predviđeni organi javnog trgovačkog društva, a sva eventualna pitanja koja su vezana za odnose unutar društva, određuju se putem društvenog ugovora. Za donošenje pojedinih odluka potrebna je suglasnost svih članova koji

² Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

imaju ovlasti za sudjelovanje prilikom odlučivanja. U tom slučaju, većina se računa prema broju članova (Ledić, 2002).

Račun dobiti i gubitka unutar društva utvrđuje se na kraju svake poslovne godine, a na temelju tog računa svakome se članu javnog trgovačkog društva izračunava njegov udio u dobiti ili u gubitku, razmjerno udjelu u društvu. Dobit se među članovima dijela sukladno ključu koji je prethodno definiran i određen u društvenom ugovoru, a ukoliko društveni ugovor nema odredaba o dobiti, onda će se dijeliti kombinacijom kapitalnog i personalnog načela.

2.2.2. Pravni odnosi članova javnog trgovačkog društva prema trećim osobama

2.2.2.1. *Zabrana raspolaganja udjelima*

Prema Horak i dr. (2016), smatra se da je javno trgovačko društvo u tolikoj mjeri osobito da je svima u društvu važno tko je član društva. Isto tako, članska prava i obveze čine određenu cjelinu, a ima ih onaj kome pripada i udio u društvu. Prijenosom pojedinog udjela prenose se i članska prava, odnosno obveze. Sukladno tome, mogu postojati i zabrane kojim se onemogućuje raspolaganje udjelom u društvu bez suglasnosti ostalih članova.

2.2.2.2. *Zastupanje i odgovornost članova*

Zastupanje podrazumijeva rad za društvo u odnosu prema trećim licima. Zastupanje se ne mora poklapati s poslovodstvom, tj. član javnog trgovačkog društva ne mora biti ovlašten i za zastupanje društva. Svaki član javnog trgovačkog društva ovlašten je zastupati društvo ako društvenim ugovorom nije isključen od zastupanja. „Zastupanje podrazumijeva

- ❖ opseg ovlasti za zastupanje, i
- ❖ oduzimanje ovlasti za zastupanje.“ (Ledić, 2002)

Društvenim ugovorom može se odrediti da svi članovi, ili više njih, mogu zastupati društvo samo skupno. U odnosu na zastupanje, odgovornost članova podrazumijeva to da svaki član društva cijelom svojom imovinom osobno, neograničeno i solidarno odgovara ostalim članovima društva. To znači da će vjerovnik društva svoju tražbinu koju ima prema društvu moći ostvariti ili od društva, ili od bilo kojeg člana društva, odnosno od nekih članova i društva zajedno. Prilikom toga, članovi društva odgovaraju vjerovniku društva svojom osobnom imovinom, i to do visine pokrića cjelokupne tražbine.

2.2.3. Pravni položaj i prava članova komanditnog društva

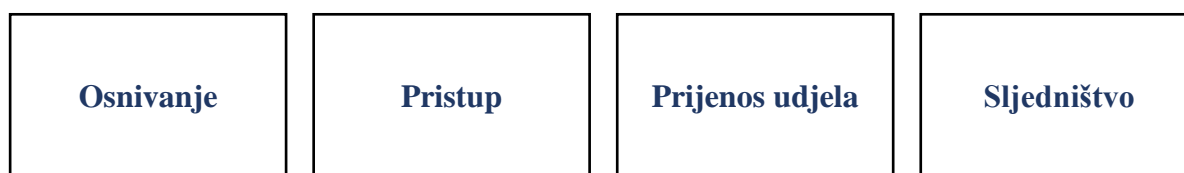
Prema Horak i dr. (2016), komanditno društvo je trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom od kojih najmanje jedna osoba unutar tog društva odgovara za obveze društva solidarno i neograničeno:

- ❖ cijelom svojom imovinom (komplementar), i
- ❖ najmanje jedna osoba odgovara za obveze određene imovinskim ulogom (komanditor).

U komanditnom trgovačkom društvu, u usporedbi s otalim društvima, postoje dvije vrste članova čiji se položaj razlikuje u odnosu na njihovu odgovornost. Komanditno društvo je po svim svojim obilježjima jednako javnom trgovačkom društvu, osim u situaciji kada je riječ o snošenju odgovornosti članova za obveze društva.³ Odredbama Zakona o trgovačkim društvima, u komanditnom društvu, prvenstveno je uređen položaj komanditora. Također, komanditno društvo je društvo osoba te se zbog toga na njega primijenjuju odredbe koje se odnose na javno trgovačko društvo. Goren i dr. (2005) smatraju da se članstvo u komanditnom društvu stječe:

- ❖ osnivanjem komanditnog društva,
- ❖ pristupom društvu,
- ❖ prijenosom udjela na novog člana, i
- ❖ sveopćim sljedništvom.

Načini pristupanja članstvu komanditnom društvu, prikazani su u nastavku teksta, na slici 6.

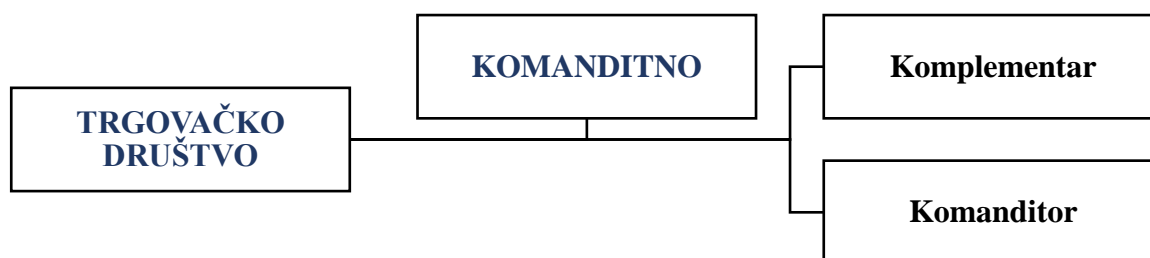
Slika 6: Načini pristupanja komanditnom društvu

³ Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Gorenc, V. (ur.), Česić, Z., Kačer, H., Momčinović, H., Pavić, D., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vidović, A., Vukmir, B. (2005): Komentar Zakona o obveznim odnosima, Zagreb.

2.2.3.1. Sloboda ugovaranja i upravljanje društvom

Gorenc i dr. (2005) tvrde kako se svi odnosi između članova komanditnog društva uređuju društvenim ugovorom, a odredbe Zakona o trgovačkim društvima u potpunosti su dispozitivne naravi i koriste se samo ako društvenim ugovorom nije ništa drugo određeno. Kada se govori o upravljanju društvom, u ovoj situaciji, komanditnim društvom upravljaju komplementari, a komanditori nisu ovlašteni upravljati poslovima društva. Opseg pojedinih ovlasti komplementara u vođenju posla komanditnog društva isti je i kao opseg članova javnog trgovačkog društva prilikom vođenja poslova. Osnovni članovi komanditnog društva, prikazani su u nastavku teksta, na slici 7.

Slika 7: Članovi komanditnog društva

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Gorenc, V. (ur.), Česić, Z., Kačer, H., Momčinović, H., Pavić, D., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vidović, A., Vukmir, B. (2005): Komentar Zakona o obveznim odnosima, Zagreb.

Komanditno trgovačko društvo zastupaju isključivo komplementari, jer komanditori nisu po Zakonu o trgovačkim društvima ovlašteni zastupati društvo.

2.2.3.2. Pravo nadzora i zabrana konkurencije

U komanditnom trgovačkom društvu, komanditor nije ovlašten upravljati društvom, no ima pravo nadzora poslovanja društva. Također, komanditor ima pravo tražiti da mu se predaju prijepisi ili kopije godišnjih financijskih izvještaja zbog provjere njihove ispravnosti, odnosno da mu se sukladno tome dozvoli uvid u poslovne knjige društva.

Prema mišljenju Zlatović (2014), odredbe koje se odnose na zabranu konkurencije, ne odnose se na komanditore, gledajući Zakon o trgovačkim društvima. Naime, komanditori u

komanditnom društvu sudjeluju samo ulogom u temeljnom kapitalu, a dopušteno im je samo izvan društva voditi poslove iz djelatnosti društva.

2.2.3.3. Udio u dobiti i gubitku

Odredbe Zakona o trgovačkim društvima koje se odnose na sudjelovanje u dobiti, odnosno u snošenju gubitka, primjenjuju se i komanditore. Nadalje, komanditoru se dobit isplaćuje u situaciji ako je u potpunosti uplatio ulog na koji se prethodno obvezao. Ukoliko to nije učinio, dobit od tekuće godine pripisuje se komanditorovu ulogu u kapital društva sve do trenutka dok se dosegne iznos koji se društvenim ugovorom obvezao uplatiti kao ulog.⁴

Prema Horak i dr. (2016), obračun udjela u dobiti i gubitku provodi se na isti način kao i kod javnog trgovačkog društva. Naime, jedna trećina dobiti svake tekuće godine dijeli se na članove društva razmjerno udjelu člana u kapitalu društva (bez obzira na kapitalno načelo). Preostali iznos od dvije trećine koji prelazi opseg tvrtke, utvrđen je temeljen kapitalnog načela. Obračun udjela dobiti i gubitka kod komanditnog društva, prikazana je u nastavku teksta, na slici 8.

Slika 8: Obračun udjela dobiti i gubitka kod komanditnog društva

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B., Šafranko, Z., Poljanec, K. (2016): Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

Komanditori sudjeluju i u snošenju gubitka koji je nastao poslovanjem društva, ali samo do visine udjela u kapitalu društva.

⁴ Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

2.2.4. Pravni odnosi članova komanditnog društva prema trećim osobama

2.2.4.1. Odgovornosti članova komanditnog društva

Pravni odnosi prema trećim osobama, zbog zaštite njihovih interesa, uređeni su sukladno prisilnim propisima. Komanditno društvo zastupaju komplementari, te komanditor nije ovlašten zastupati ovo trgovačko društvo. U iznimnim situacijama, komanditoru se može odlukom svih komplementara pružiti prokura i trgovačka punomoć. Prema Ledić (2002), za obveze komanditnog društva odgovara komplementar, jednako kao i član javnog trgovačkog društva, tj. solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom.

Gledajući s druge strane, komanditor ne odgovara za obveze društva ukoliko je uplatio cjelokupni dug na koji se obvezao društvenim ugovorom. Ukoliko komanditor nije uplatio cijelo dug na koji se obvezao društvenim ugovorom, dužan je odgovarati vjerovnicima društva neposredno i solidarno s ostalim članovima do visine ugovorenog uloga (umanjenog za uplaćeni dio).

Ukoliko se komanditoru uplati njegov ulog, ta činjenica prema vjerovnicima društva djeluje kao da ulog nije uplaćen. Isto vrijedi i u situaciji kada komanditor sudjeluje u podjeli dobiti za vrijeme dok je njegov uplaćeni udio u kapitalu društva smanjen zbog gubitka. Komanditor nije dužan vratiti iznose koje je na temelju usvojenih godišnjih, odnosno temeljnih financijskih izvještaja primio u dobroj vjeri kao udio u dobiti društva. Posebna zaštita vjerovnika komanditnog društva predviđena je onda kada se smatra da komanditor nije uplatio dug na koji se obvezao društvenim ugovom (slika 9).

Slika 9: Zaštita vjerovnika

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Ledić, D. (2002): Pravo društava i trgovačko pravo, Biblioteka pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.

Član društva koji u već postojeće komanditno društvo pristupa kao komanditor, mora odgovarati kao komanditor za obveze društva koje su nastale prije njegovog pristupa.

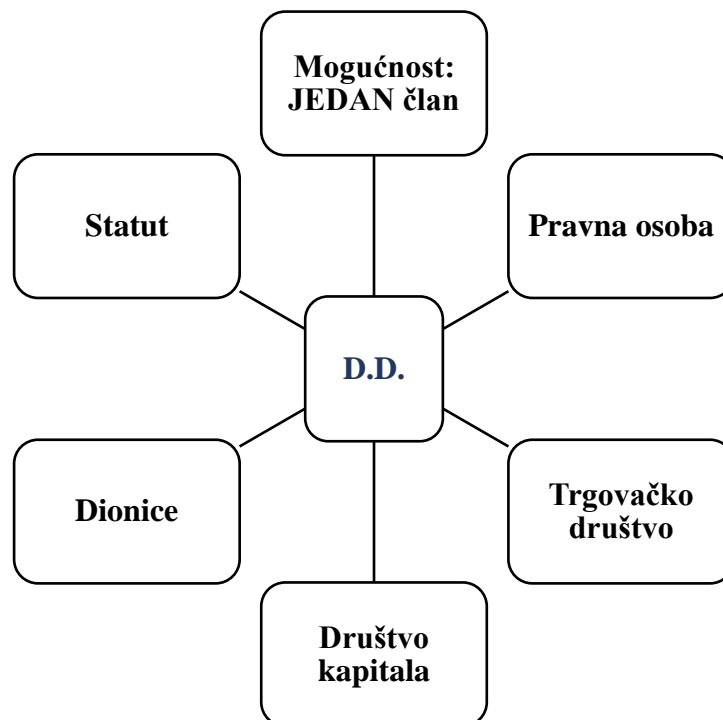
2.2.5. Pravni položaj i prava članova dioničkog društva

„Dioničko društvo je trgovačko društvo u kojemu članovi (dioničari) sudjeluju s ulozima u temeljnom kapitalu podijeljenom na dionice.“⁵

Dioničko društvo se još može definirati i kao društvo kapitala, a to znači da za dioničko društvo nije od iznimne važnosti tko je dioničar društva jer se članstvo ovog trgovačkog društva manifestira kroz dionice kao udjele u temeljnom kapitalu, a ne kroz osobna svojstva članova, kao što je primjer kod javnog trgovačkog društva. „Dioničko društvo se karakterizira i opisuje kao:

- ❖ pravna osoba,
- ❖ trgovačko društvo,
- ❖ društvo kapitala,
- ❖ postojanje temeljnog kapitala (dionice),
- ❖ temeljni akt – statut, i
- ❖ postojanje i samo jednog člana.“ (Horak i dr., 2016)

Temeljne karakteristike dioničkog trgovačkog društva, prikazane s u nastavku teksta, na slici 10.

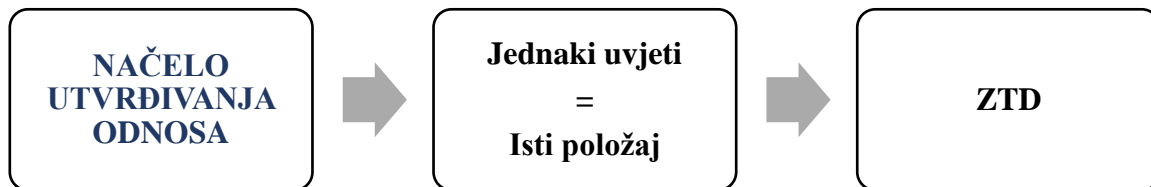
⁵ Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

Slika 10: Karakteristike dioničkog društva

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

2.2.5.1. Prava dioničara

Zakonom o trgovačkim društvima su utvrđena sva prava i obveze dioničara. Naime, uređivanje tih odnosa u dioničkim društvima temelji se na načelu da pod jednakim uvjetima dioničari imaju isti položaj (slika 11). Sukladno tom načelu, moraju se tumačiti sve potrebne odredbe o pravima i obvezama članova, kao i o načinu ispunjenja pojedinih obveza kad one nisu izričito utvrđene Zakonom o trgovačkim društvima.

Slika 11: Načelo utvrđivanja odnosa u dioničkim društvima

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

Svi imatelji dionica u dioničkom društvu stječu temeljno člansko pravo u društvu. Naime, ostala prava dioničara proizlaze po svom sadržaju iz različitih rodova dionice, odnosno dionice koje daju ista prava, može se reći kako čine rod dionica.

2.2.5.2. Kategorije prava dioničara

„Prava dioničara, sukladno svojoj ukupnosti, mogu se podijeliti u tri kategorije, a to su:

- ❖ imovinska prava – pravo sudjelovanja u dobiti, pravo na ostatak koji preostane prilikom likvidacije, pravo na udio u stečajnoj masi i pravo na dionice nove emisije,
- ❖ upravljačka prava – pravo glasa, pravo sudjelovanja u radu skupštine, pravo izvora ili imenovanja organa društva i pravo pobijanja pojedinih odluka skupštine, i

- ❖ povlaštena prava – pravo na fiksnu dividendu, pravo na udio u postotku od nominalnog iznosa dionice, pravo prvenstva isplate dividende, ostatka likvidacijske ili stečajne mase, pravo prvenstva naplate kumuliranih dividendi i pravo fiksne dividende.“ (Horak i dr., 2016)

Također, povlaštena prava se mogu definirati i kao odstupanje od načela istog položaja dioničara.

Zlatović (2014) zaključuje kako se dobit dijeli razmjerno nominalnom iznosu dionice, ali se statutom može odrediti i drugačiji način podjele dobiti. „Ne odredi li glavna skupština odlukom o upotrebi dobiti dan kada dioničari stječu tražbine za isplatu dividende određene tom odlukom, koji ne smije biti kasniji od 30. dana nakon donošenja odluka, dioničari stječu prema društvu tražbine na isplatu dividende istekom dana kada je zaključena glavna skupština na kojoj je odluka donesena.“⁶

Kod dioničkih se društava statutom uređuje upotreba dobiti, tj. raspoređivanje u zakonske rezerve i rezerve kapitala u skladu s Zakonom o trgovačkim društvima. „Upravljačka prava dioničari ostvaruju u organima društva, a svaki dioničar ima pravo sudjelovati:

- ❖ u radu glavne skupštine,
- ❖ glasovati,
- ❖ predlagati članove, i
- ❖ birati članove organa koje bira skupština.“ (Gorenc i dr., 2005)

Upravljačka prava, odnosno njihovo ispunjenje, moraju se tumačiti tako da je bit tih zakonskih odredaba ravnomjerno zadovoljenje pojedinih interesa, kao što su:

- ❖ zaštita imovinskih interesa članova (ostvarenje dobiti),
- ❖ osiguranje trajnosti,
- ❖ osiguranje rasta društva uz pomoć djelotvorne uprave,
- ❖ sankcioniranje mogućih zlouporaba,
- ❖ uspostavljanje ravnoteže,
- ❖ uspostavljanje zaštitnih mehanizama između neprofesionalnog i nestručnog, i
- ❖ provedivost poduzetničkog interesa uprave.

⁶ Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

Naime, interesi se ostvaruju djelovanjem organa društva u djelokrugu njihovih ovlasti, odnosno zakonskih zabrana i odgovornosti. U mnogim pravima društava posebice se uređuju zaštita dioničara pa su se na taj način već i ustalile metode kako se to ispravno čini i radi. Pravo Republike Hrvatske slijedi načine zaštite koji su prihvaćeni u drugim pravnim sustavima, tj. koji su potvrđeni u praksi. „Prilikom provedbe prava dioničara, potrebno je razlikovati:

- ❖ mjere zaštite dioničara od postupanja drugih dioničara,
- ❖ mjere zaštite dioničara od djelovanja organa društva,
- ❖ mjere zaštite dioničara u povezanim društvima, i
- ❖ mjere zaštite dioničara prilikom preuzimanja društva.“ (Ledić, 2002)

2.2.5.3. Zaštita prava manjinskih dioničara

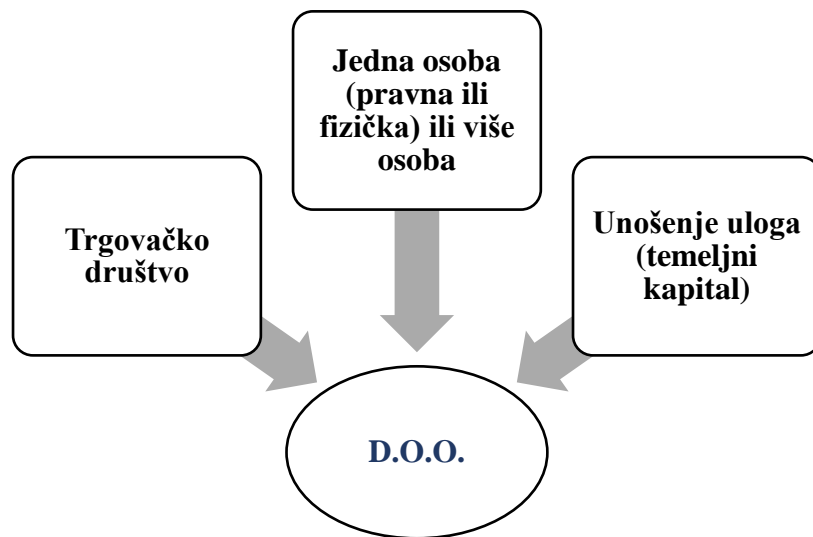
Horak i dr. (2016) smatraju kako je pravna zaštita manjinskih dioničara potrebna zbog njihovog položaja. Oblici zaštite u našem pravu, kao i u usporednim pravima, ograničavaju se na davanje određenih povlaštenih prava procesne prirode manjini od 10% udjela u temeljnom kapitalu. „Dioničari koji imaju dionice što čine najmanje desetinu temeljnog kapitala zastupljenog na glavnoj skupštini, imaju sljedeće ovlasti:

- ❖ pravo tražiti da se o prijedlogu dioničara za izbor člana nadzornog odbora ili imenovanja revizora glasuje prije glasovanja o prijedlogu odbora,
- ❖ upućivati prijedloge glavnoj skupštini (neovisno o visina udjela u temeljnom kapitalu društva),
- ❖ upućivati zahtjeve sudu da imenuje posebne revizore,
- ❖ pravo veta na odricanje društva od zahtjeva za naknadu štete,
- ❖ tražiti da im se pošalje priopćenje (neovisno o visina udjela u temeljnom kapitalu društva), i
- ❖ tražiti obavijesti o poslovima društva (neovisno o visina udjela u temeljnom kapitalu društva).

Udio od 10% određuje se u odnosu na temeljni kapital zastupljen na temeljnoj skupštini. U današnje vrijeme, neka su prava dana pojedinačno svim dioničarima neovisno o visini udjela u temeljnom kapitalu društva.

2.2.6. Pravni položaj i prava članova društva s ograničenom odgovornošću

Društvo s ograničenom odgovornošću je trgovačko društvo u koje jedna pravna ili fizička osoba, odnosno više njih, unose uloge kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu društva. Na ovaj način članovi ne odgovaraju za obveze društva, a temeljni uložci ne moraju biti jednaki. Osnivač društva s ograničenom odgovornošću, prilikom osnivanja mora preuzeti više poslovnih udjela, a ukupan iznos svih uloga mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva s ograničenom odgovornošću. Također, poslovni udjeli se mogu izraziti u vrijednosnicama (Horak i dr., 2016). Naime, definicija društva s ograničenom odgovornošću, prikazat će se grafički u nastavku teksta, na slici 12.

Slika 12: Značajke društva s ograničenom odgovornošću

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

„Obilježja društva s ograničenom odgovornošću po kojima se ono razlikuje od dioničkog društva su:

- ❖ temeljni kapital podijeljen je na poslovne udjele koji se ne mogu izraziti i predstaviti u vrijednosnim papirima, i
- ❖ temeljni ustrojbeni akt društva predstavlja društveni ugovor, tj. izjavu o osnivanju, a ne statut kao kod dioničkog društva.“ (Ledić, 2002)

Društvo s ograničenom odgovornošću ima pravnu osobnost te je zbog toga moguće postojanje pravnih odnosa između pojedinog trgovačkog društva i njegovih članova, kao i između samih članova međusobno. Posebnost društava s ograničenom odgovornošću leži u tome što društveni ugovor predstavlja temeljni ustrojbeni akt društva što omogućuje da članovi društva njime uređuju i neke druge odnose, a ne samo one koji proizlaze iz njihova članstva u društvu s ograničenom odgovornošću.

Zakon o trgovačkim društvima uređuje i propisuje pravne odnose društva i članova putem uloga u društvo kao temeljne i primarne obveze člana društva, te putem poslovnih udjela što predstavlja skup članskih prava u trgovačkom društvu.

2.2.6.1. Ulozi u društvo

Temeljem društvenog ugovora i odluke organa društva, može se reći kako je svaki član dužan uplatiti dio temeljnog kapitala društva koji je preuzeo, odnosno potrebno je da svaki član unese svoj ulog u društvo. „Ulozi u društvo odnose se na:

- ❖ sjedinjenje poslovnih udjela kod jednog člana – sjedine li se u toku od tri godine po upisu društva u sudski registar svi poslovni udjeli kod jednog člana il uz to i kod društva, član društva mora u roku od tri mjeseca od takvog sjedinjenja u cjelini uplatiti sve uloge u novcu ili dati društvu osiguranje za ono što još nije uplaćeno,
- ❖ zakašnjenje s unosom uloga u društvo – član društva koji pravodobno ne uplati dug, dužan je društvu platiti zatezne kamate ako društvenim ugovorom ili odlukom organa društva donesenom prije preuzimanja obveze uplate nije određena viša kamata. Član koji kasni s uplatom može pisanim putem pozvati na ispunjenje njegove obveze u naknadnom roku koji ne može biti kraći od mjesec dana,
- ❖ odgovornost za unos uloga u društvo – za uplatu iznosa koji duguje isključeni član, uključujući i kamate, društvu odgovaraju njegov neposrednik prednik svi raniji prednici u društvu koji su se prema društvu smatrali imateljima poslovnih udhela u tijeku zadnjih pet godina prije nego što je isključenom članu društva bio poslan poziv za uplatu duga.“ (Horak, 2016)

Prethodno definirani i prikazani faktori uloga u društvo, prikazat će se grafički u nastavku teksta, na slici 13.

Slika 13: D.O.O. – faktori uloga u društvo

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B., Šafranko, Z., Poljanec, K. (2016): Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

U međusobnim odnosima članova društva, a u odnosu na unos uloga, temeljno načelo se odnosi na to da su svi članovi obvezni uloge u novcu uplatiti u razmjeru sa svojim preuzetim poslovnim udjelima, ako drugačije nije određeno društvenim ugovorom ili odlukama organa društva. Društvo s ograničenom odgovornošću ne može pojedinim članovima društva odgoditi, olakšati i osoboditi obveze uplate duga. Također, član ne može svoje dugovanje s naslova uplate uloga prebiti s potraživanjem od društva.

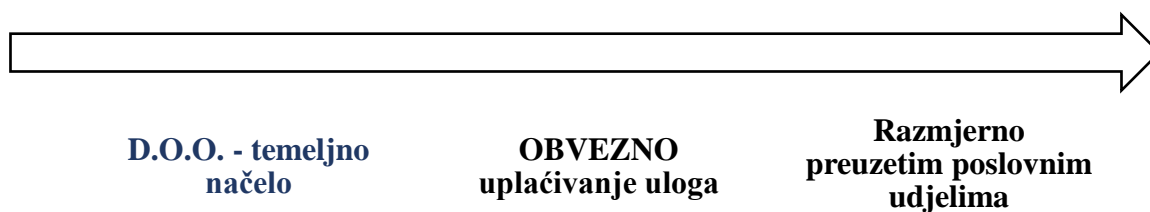
2.2.6.2. Poslovni udjeli članova

Ukoliko u društvenom ugovoru nije drugačije određeno, poslovni udjel člana društva određuje se prema njegovom nominalnom iznosu. Zlatović (2014) smatra kako član društva može imati više poslovnih udjela te je zabranjeno izdavati isprave o kojima ovisi postojanje prava na isplatu dividende. „Poslovni udjeli članova društva s ograničenom odgovornošću odnose se na:

- ❖ raspolaganje poslovnim udjelom – poslovni se udjeli mogu prenositi i nasljeđivati te ne postoji razlika obavlja li se prijenos udjela između članova društva ili između člana i treće osobe (prijenos je potrebno obaviti ugovorom kao dvostranim pravnim poslom sklopljenim u obliku javnobilježničkog akta),
- ❖ postojanje više ovlaštenika na jednom poslovnom udjelu – postoji li na poslovnom udjelu više ovlaštenika, oni mogu prava iz udjela ostvarivati samo zajedno,
- ❖ stjecanje i uzimanje u zalog vlastitih poslovnih udjela – društvo s ograničenom odgovornošću ne smije stjecati i uzimati u zalog vlastite poslovne udjele za koje nije u cjelini uplaćen ulog,

- ❖ povlačenje (amortizacija) poslovnih udjela – povlačenje poslovnih udjela mora se predvidjeti društvenim ugovorom, a s ovim se načelom i odredbom moraju usuglasiti članovi, odnosno član kojemu određeni udio pripada, i
- ❖ istupanje i isključenje člana iz društva – društvenim ugovorom može se dorediti da član može istupiti iz društva i da ga društvo može isključiti. U toj situaciji, moraju se odrediti i postupak, ujeti te posljedice istupanja ili isključenja člana iz društva s ograničenom odgovornošću.⁷

U međusobnim odnosima pojedinih članova društva, a s obzirom na unos uloga, temeljno načelo se odnosi na to da su svi članovi obvezni uloge u novcu uplatiti u razmjeru sa svojim preuzetim poslovnim udjelima, ako drugačije nije određeno društvenim ugovorom ili odlukama organa društva (slika 14).

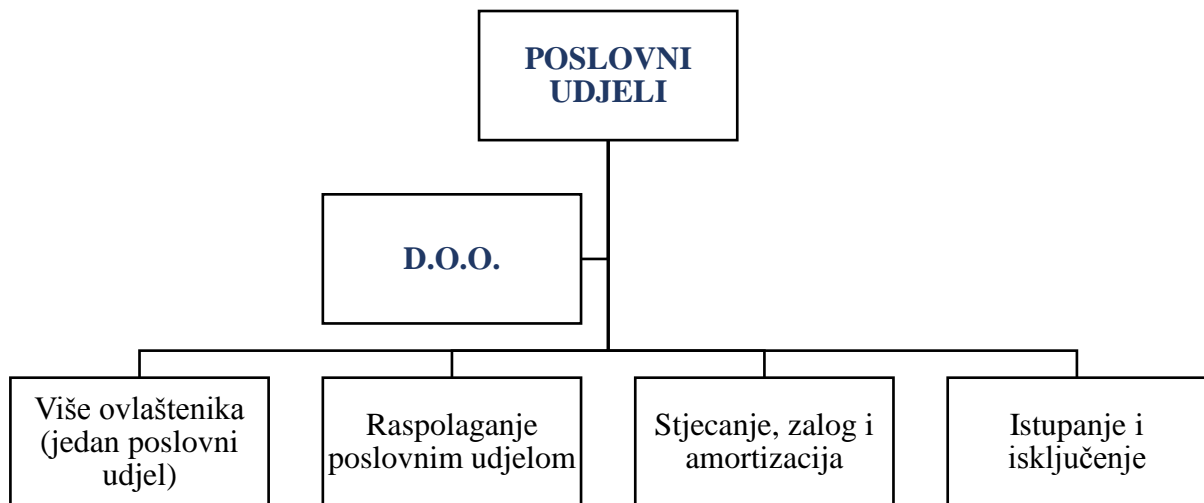

Slika 14: D.O.O. – temeljno načelo

Izvor: Vlastoručna izrada autora prema: Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B., Šafranko, Z., Poljanec, K. (2016): Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

Poslovni udjeli članova društva s ograničenom odgovornošću, prikazani su grafički u nastavku teksta, na slici 15.

⁷ Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

Slika 15: Poslovni udjeli člana društva s ograničenom odgovornošću

Društvo s ograničenom odgovornošću ne može pojedinim članovima društva odgoditi, olakšati niti ih osloboditi obveze uplate uloga, a član društva ne može svoje dugovanje s naslova uplate uloga prebiti s potraživanjem od društva. Horak (2016) zaključuje kako postoje i iznimke od zabrane oslobađanja obveze za uplatu duga. Do ove situacije dolazi kada se društvo odluči na smanjenje temeljnog kapitala, no samo do svote za koju je prethodno smanjen temeljni kapital društva.

Sjedinjenje poslovnih udjela kod jednog člana odnosi se na vremenski peiod od tri godine po upisu društva u sudski registar. Naime, u toj situaciji, svi poslovni udjeli kod jednog člana, moraju u roku od tri mjeseca od takvog sjedinjenja uplatiti:

- ❖ sve uloge u novcu,
- ❖ dati društvu osiguranje za ono što nije uplaćeno, i
- ❖ dio udjela prenijeti na nekog trećeg.

Prilikom isteka danog roka, član društva s ograničenom odgovornošću je dužan obavijestiti sud o tome koju je od propisanih mjera poduzeto te o tome priložio dokaz. Ukoliko član društva ne ispuni sve svoje obveze, registarski sud će mu za to ostaviti naknadni rok, a ako ni tu tom roku ne uloži žalbu ili ne pristupi ispunjenju obveza, registarski sud donosi odluku o prestanku trgovačkog društva (Horak, 2016).

Zakašnjenje s unosom uloga u društvo se odnosi na člana društva koji pravodobno ne uplati ulog. Naime, takav član je dužan društvu platiti zatezne kamate ukoliko društvenim

ugovorom ili odlukom organa društva donesenom prije preuzimanja obveze uplate nije određena viša kamata.⁸

Člana društva koji kasni s uplatom uloga, društvo može pisanim putem pozvati na ispunjenje njegove obveze u naknadnome roku koji ne može biti kraći od mjesec dana, uz upozorenje da će, ukoliko ne uplati dug, biti isključen iz društva. Ukoliko dođe do isteka naknadnog roka, društvo mora oglasiti da je član u korist društva izgubio svoj poslovni udio.

3. ZAKLJUČAK

Pravni položaj i prava članova u trgovačkim društvima u Republici Hrvatskoj ovise o tome kojem tipu društva pripada, pa nije svejedno zalaže li se dionica, poslovni udio ili pak članstvo u nekom trgovačkom društvu. U današnje vrijeme, može se zaključiti kako se trgovačko pravo sve više prilagđuje raznim korporacijskim pravilima, a zatim i posebnim pravilima koja vrijede za pojedina trgovačka društva u Republici Hrvatskoj.

Zakon o trgovačkim društvima na izričit način određuje zastupanje u pojedinim trgovačkim društvima na način da se članovi uprave potpisuju i pojavljuju u ime društva, pri čemu svakako moraju navesti i tvrtku trgovačkog društva i svojstva svih članova uprave.

Problem istraživanja završnog rada odnosio se na analiziranje problematike vezane za pravni položaj i prava članova u trgovačkim društvima. Naime, kao prvo obrađeno, odnosno javno trgovačko društvo, može se reći kako ovo društvo mora raditi pod „zajedničkom“ tvrtkom, a svaki član javnog trgovačkog društva mora odgovarati vjerovnicima društva za obvezu društva osobno, neograničeno i solidrano, tj. cijelom svojom imovinom. Članovi javnog trgovačkog društva imaju mogućnost ograničiti odgovornosti za pojedini posao, što u konačnici dovodi do velike prednosti. U odnosu na javno trgovačko društvo, u komanditno društvo se udružuju dvije ili više osobe, a sve to u cilju trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom. Ovdje je bitno za napomenuti kako u ovom slučaju, najmanje jedna osoba mora odgovarati za obveze društva neograničeno, solidarno i cijelom svojom imovinom. Kod ovog društva specifični su nazivi članova, odnosno komplementar (odgovara za obveze) i komanditor (odgovara za obveze samo do iznosa određenog imovinskog uloga).

⁸ Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]

Nadalje, dioničko društvo, koje se nalazi u sklopu društva kapitala, specifično je po tome što osnivači društva, odnosno dioničari, i sami članovi. U ovom slučaju, posebne pogodnosti koje se daju pojedinom dioničaru ili trećoj osobi moraju se navesti u statutu. I u konačnici, kod društva s ograničenom odgovornošću članovi ne odgovaraju za obveze društva. Članovi društva odgovaraju samo u visini svojih udjela, a nijedan osnivač ne može kod osnivanja društva s ograničenom odgovornošću preuzeti više poslovnih uloga.

LITERATURA

1. Gorenc, V. (ur.), Česić, Z., Kačer, H., Momčinović, H., Pavić, D., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vidović, A., Vukmir, B. (2005): Komentar Zakona o obveznim odnosima, Zagreb.
2. Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B., Šafranko, Z., Poljanec, K. (2016): Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
3. Ledić, D. (2002): Pravo društava i trgovačko pravo, Biblioteka pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.
4. Zakon o trgovačkim društvima: NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/1, [Internet], raspoloživo na: <http://www.zakon.hr/z/546/> [21.05.2016.]
5. Zelenika, R. (2010): Metodologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka.
6. Zlatović, D. (2014): Upravljanje trgovačkim društvima, Libertin naklada, Zagreb.

PRILOZI

Slika 1: Osnovni ciljevi istraživanja.....	3
Slika 2: Pristupi izrade završnog rada	3
Slika 3: Podjela trgovačkih društava na temeljne oblike	6
Slika 4: Dužnosti članova javnog trgovačkog društva	8
Slika 5: Zabrana konkurencija članova javnog trgovačkog društva	8
Slika 6: Načini pristupanja komanditnom društvu	11
Slika 7: Članovi komanditnog društva	12
Slika 8: Obračun udjela dobiti i gubitka kod komanditnog društva.....	13
Slika 9: Zaštita vjerovnika.....	14
Slika 10: Karakteristike dioničkog društva	16
Slika 11: Načelo utvrđivanja odnosa u dioničkim društvima.....	16
Slika 12: Značajke društva s ograničenom odgovornošću	19
Slika 13: D.O.O. – faktori uloga u društvo	21
Slika 14: D.O.O. – temeljno načelo	22
Slika 15: Poslovni udjeli članova društva s ograničenom odgovornošću	23

SAŽETAK

Trgovačko društvo je pravna osoba, a može se osnovati za obavljanje gospodarske te bilo koje druge djelatnosti. Društvenim ugovorom određuju se unutarnji odnosi između članova društva, a sve to zahvaljujući aktu društvenog ugovora. Temeljne obveze i prava članova javnog trgovačkog društva odnose se na unos uloga u društvo, a veličina uloga članova utvrđuje se ugovorom. Član javnog trgovačkog društva ne smije bez pristanka svih ostalih članova voditi poslove koji spadaju pod predmet poslovanja, odnosno ne smije sudjelovati niti u kojem drugom trgovačkom društvu. U komanditnom trgovačkom društvu, u usporedbi s ostalim društvima, postoje dvije vrste članova čiji se položaj razlikuje u odnosu na njihovu odgovornost. Kada se govori o upravljanju društvom, u ovoj situaciji, komanditnim društvom upravljaju komplementari jer komanditori nisu ovlašteni upravljati poslovima društva. Svi imatelji dionica u dioničkom društvu stječu temeljno člansko pravo u društvu, a sva ostala prava proizlaze po svom sadržaju iz različitih rodova. I u konačnici, kod društva s ograničenom odgovornošću temeljno načelo se odnosi na to da su svi članovi obvezni uloge u novcu uplatiti u razmjeru sa svojim preuzetim poslovnim udjelima.

Ključne riječi: položaj, prava, članovi, društva, trgovačka

SUMMARY

A company is a legal entity, and can be set to perform economic and any other activities. The social contract determine the internal relations between members of society, and all thanks to an act of the social contract. Fundamental rights and obligations of members of the public company refer to the input role in society, and the size of the role of members is determined by contract. A member of the public company shall not, without the consent of all other members to keep jobs that fall under the subject of business, or they may participate in no other company. In a limited company, compared with other companies, there are two types of members whose position is different in relation to their responsibility. When talking about the management of the company, in this situation, the limited partnership managed by general partners as limited partners are not authorized to manage the company's business. All holders of shares in the joint stock company acquired a basic membership rights in the company, and all other rights resulting in its content from different genera. And finally, with a limited liability company fundamental principle refers to the fact that all members of a mandatory role in money paid in proportion to their commitments to business interests.

Kewyords: status, rights, members, associations, trade